

Farkasházy Tivadar a Népszabadság május 27-i számában személy szerint kérdőre vont, amiért a Bokros-program módosító indítványainak parlamenti szavazásakor lapmunkatárs léte nemet mondtam arra a javaslatra, hogy a szerzői és előadói díjak után továbbra se kelljen a társadalombiztosítási járulékot fizetni, és ezzel „tökön szúrta” a Beszélőt is. A kérdést mások is nekem szegezték – ezért válaszolok Farkasházy írására egy kissé bővebben.

Eörsi Istvánt 1994 nyarán Békesi László azzal győzte meg az MSZP és az SZDSZ koalíciójának szükségességéről, hogy bebizonyította: ha az SZDSZ hetven képviselőjének támogatása híján megbukik a liberális program, 1995-re az ország fizetése képtelen lesz.

Feltételezem, hogy Farkasházy, aki – **Eörsivel** ellentétben – kezdetől fogva a koalíciókötés híve volt, hasonló módon érvel majd a koalíció mellett. Hiszen a gazdasági helyzetet ugyanúgy értékelte, mint Békesi. Mégis, amikor szárszói kertjében interjút készítve vele a motívumairól érdeklődtem, sokkal személyesebb választ adott: a „nagy generáció” – mondta – „a '68-as nemzedék, amely ide-oda vetődött, igazából sohasem kapta meg a lehetőséget, hogy az ország vezetésében szerepet vállaljon (...) Ennek a nemzedéknek ez az utolsó dobása. A Kádár-rendszer utolsó éveiben már kapott egy kicsi lehetőséget, de az MDF-koalíció csúnyán, gonoszul belerúgott, és a maga másodosztályú társaságával próbálta az

eszméit megvalósítani. Arra gondoltam, hogy nekem nincs még négy évem, hogy esetleg egy számomra szimpatikusabb választási eredmény szülessen. Rettegetesen fogynak az energiám, és önsz érdekből is azt mondtam, hogy most már végre szeretném, hogy ha bemegyek egy munkahelyre, szövetségbe, ne ezzel a feudális, arrogáns, ostoba társulattal álljak szembe, hogy megint ki kelljen vonulnom valahova”. (Beszélő, 1994. június 16.)

A „nagy generáció” győzelmének Farkasházy az egyik fő kárvalottja. Hol van már az az idő, amikor a kormány leváltására készülő politikai erők országos kabareékampányának vezére és sztárja volt, amikor ünnepelt közreműködője lehetett egy olyan – 15 ezer nézőt vonzó – rendezvénynek, amelyhez az MSZP kampánystábjában adta a szervezőerőt és feltehetőleg a pénzt is, a chartás művészvilág a másort, az SZDSZ-pártelit pedig a fényt és a társadalmi rangot? Hol van az az idő, amikor a Hócipővel fenyegetőző ráförmedhetett az SZDSZ vezetőire, mert vonakodtak nyomban igent mondani az MSZP koalíciós ajánlatára? Hisz ma már a Hócipő sem a Demokratikus Charta központi szatirikus lapja, hanem egy a helyét kereső sok képesűség közül. A tévében pedig „a feudális, arrogáns társulatot” nem a nagy generáció nagyjai váltották fel, hanem a Horn-csapat ifjú technokratái.

Most itt az alkalom, hogy Farkasházy újra népvézér legyen.

Játsszd újra, Teddy!

Megmozdult az értelmiség, már gyűlnek az aláírások a Bokros-csomag ellen. Lehet, hogy hamarosan létrejön a Járuléksújtottak Chartája, és kezdek a kampányt előlrol. Ezúttal vajon ki mellett? Farkasházyval ellentétben én magam nem voltam híve a koalíciónak. Sok egyéb ok mellett azért, mert nem hittem benne, hogy az MSZP hajlandó lesz végigcsinálni azt a kegyetlen – és nyilván társadalmi tiltakozást kiváltó – programot, amelyet a két párt mérvadó közgazdászai megkerülhetetlenek tartottak. A közös kormányzás első hónapja igazolta ezt az aggodalmat, Békesi lemondásakor úgy tetszett, semmi sem valósul meg abból, amiért a koalíció létrejött. Az SZDSZ vezetői soha sem álltak olyan közel a koalícióból való kilépéshez, mint akkor. Horn Gyula nem az SZDSZ nyomására döntött Bokros Lajos és a programja mellett, hanem mert a nemzetközi pénzügyi szervezetek figyelmeztették, Békesi jóslata, az 1995-ös fizetése képtelenség, hónapokon belül bekövetkezhet.

Az érdekvédelmi szervezetek csoportjaik érdekeiért küzdenek, ez így van rendjén. A véleményformáló értelmiség azonban túllát a csoportérdekeken, és rámutat, hogy a külön-külön jogos követelések egy ma már finanszírozhatatlan, késő szo-

cialista államháztartást próbálnak fenntartani, és teljesítésük – az ország vesztére – útját állná a korszerű versenyszféra kialakulásának. De hová lesz ez a magabiztos tudás, ez a fölény és hübrisz, mielőtt a megszorítások a saját csoportérdekeinket fenyegetik? Az ózdi kohászat haldozlása, a Videoton összezsugorodása, a munkanélküliség és az életszínvonal-zuhanás a rendszerváltás szükségszerű velejárója. Lapok, kiadók, színházak megszűnése vajon nem az?

A szerzői jogdíjak járulékoltatása némelyek szerint nemcsak kultúra-, de egyúttal alkotmányellenes is: nem lehet kötelező társadalombiztosítási járulékot fizettetni úgy, hogy nem jár érte jobb szolgáltatás, magasabb nyugdíj. Különösen visszas, hogy az egyébként nyugdíjas szerző, műfordító honoráriumát után is ki kell fizetni a tb-járulékot.

Így igaz. De vajon miért éppen most tűnt fel az eljárás alkotmányellenessége? Hiszen a munkáltatónak a járulékot nyugdíjas munkavállalók után is fizetnie kell, holott ettől azok sem kapnak több nyugdíjat, sőt újabbban már táppénzt sem. Lehet, hogy az egész szisztéma alkotmányellenes. De hogy éppen és csakis a szerzői honoráriumok járulékoltatása volna az, csak akkor igaz, ha a szerzőknek több alkotmányos joguk

van, mint a többi embernek.

Az alkotó értelmiséggel ellentétben a nagycsaládok időben az utcára vonultak. Csehák Judit és szociálisan

érzékeny képviselőtársai elértek, hogy a három- és többgyermekes családok vagyoni és jövedelemhatártól függetlenül kapjanak családi pótlékot. Így a kimagasló jövedelmű, villatulajdonos orvosházaspár továbbra is élvezheti a havi 11 ezer forintos szociális támogatást. Ezzel szemben komolyan senki sem követelte, hogy teljesítse végre a kormány a programjában vállalt ígéretet, és terjessze ki a gyst az állástalan nőkre is. Pedig Béki Gabriella és Szigeti György racionális javaslatot tett: a jelenlegi három évnél lehetne rövidebb a gyes időtartama, de legalább ezt a minimális összeget kapja meg az a negyvenezer tartósan munkanélküli kisgyermekes anya is, akik e pillanatban semmiféle biztos támogatásra nem számíthatnak. Ha Jancsó Miklós az ő érdeklükben kezdeményezne aláírásgyűjtést, nyomban csatlakoznék hozzá. A Beszélőt egyébként nem most „szúrtuk tőkön”, hanem jóval régebben. Például akkor, amikor közöltük Langmár Ferenc cikkét, amely dokumentálta, hogy a Hócipőnek máig helyiséget, infrastruktúrát biztosító Co-Nexus létrejöttékor több – sokmillió – tétellel szerepelt a kormány titkos(!) letéti számláján. A mostani szavazásakor Farkasházy, Selmeczi Tibor és a Co-Nexus-főnök László András társaságában jelent meg a

sajtópáholyban, és végig fixirozta az SZDSZ-frakciót, hát-ha megijedünk tőle.

A saját káromra kimondott szavazatommal Farkasházyt Buharint és társait juttattam az eszébe, akik Sztálint éltetve mentek a bitó alá. Szeretném jelezni, hogy nemcsak egy lap munkatársaként agítálok az érdekeim ellen, hanem háromgyermekes szülőként és hátfájásos öregemberként is, akinek az életébe már egyre inkább csak az eddig ingyenes súlyfürdő meg a gyögmasszázs hozott egy kis örömet. (Továbbá megemlítem Bokros Lajosnak, hogy a tb-járulékot ki lehetne terjeszteni a képviselői költségterítésre is. Köszönte az ötletet, öszre megvalósítja – ígérte.)

A szavazás óta számos ismerősöm hívott fel, vagy üzent meg, hogy kimutatkozik az SZDSZ-ből. Eddig mindig tiltakoztam, amikor az ellenéket azt állította, hogy az SZDSZ csupán a médiaértelmiség érdekeit szolgálja, a médiaértelmiség pedig a maga érdekei védelmében tömörül az SZDSZ köré. A jövőben az állítás második tétele ellen nem fogok olyan hevesen tiltakozni.

Zsolt Béla szerette idézni Erich Mühsan versét, a forradalmár lámpatisztitóról, aki az elveit mindent hajlandó lerombolni, csak a lámpáinak kéré kiméletet. „War einmal ein revoluzzer / und dabei noch Lampenputzer” – írta Mühsan.

Nem először látom a véleményformáló értelmiséget a lámpatisztogató szerepében.

Köszeg Ferenc
országgyűlési képviselő (SZDSZ).
a Beszélő főmunkatársa